

12. Німецько-український фразеологічний словник / [укл. В. І. Гаврись, О. П. Пророченко]. – У 2 т. – К. : Рад. школа, 1981. –
Т. 1. – 416 с.
Т. 2. – 382 с.
13. Прохоров Ю. Е. Русские: коммуникативное поведение / Ю. Е. Прохоров, И. А. Стернин. – М. : Флинта, Наука, 2006. – 326 с.
14. Черданцева Т. З. Идиоматика и культура (Постановка вопроса) / Т. З. Черданцева // Вопросы языкознания. – 1996. – № 1. – С. 58–70.
15. Burger H. Phraseologie : Eine Einföhrung am Beispiel des Deutschen / H. Burger. – Berlin : Erich Smidt, 1998. – 224 S.
16. Fallada H. Wolf unter Wölfen / H. Fallada. – Hamburg : Rowohlt Taschenbuch Verlag GmbH, 2012. – 736 S.
17. Gardner E.S. The D.A. Takes a Chance / E.S. Gardner. – L. : William Heinemann, 1956. – 244 p.

Стаття надійшла до редакції 25 січня 2013 року

УДК 811.111'37'276.5:355.11

Володимир Артюх
(м. Переяслав-Хмельницький, Україна)

СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АМЕРИКАНСЬКОГО ВІЙСЬКОВОГО СЛЕНГУ 1990–2010-х РОКІВ У ТЕКСТІ АНГЛОМОВНОЇ ПУБЛІЦИСТИКИ

Стаття вивчає семантику та прагматику одиниць АВС, що відносяться до часового періоду 1990–2010 років та пропонує їх класифікацію за семантичною ознакою, а також звертає увагу на їх функціональні риси і характерні особливості, що уможливили їх групування за семантичною

ознакою. В якості джерел фактичного матеріалу використано англомовні публіцистичні та тематичні матеріали як паперових видань, так і Інтернет-джерел, в тому числі сайтів об'єднань військовослужбовців.

Ключові слова: сленг, семантика, прагматика, спеціальна лексика, Інтернет-джерела, переклад.

Данная статья изучает семантику и прагматику единиц АВС, относящихся к временному периоду 1990–2010 годов и предлагает их классификацию по семантическому признаку, а также обращает внимание на их функциональные черты и характерные особенности, благодаря которым возможна их группировка по семантическому признаку. В качестве источников фактического материала использованы англоязычные публицистические и тематические материалы как бумажных изданий, так и Интернет-источников, в том числе сайтов объединений военнослужащих.

Ключевые слова: сленг, семантика, прагматика, специальная лексика, Интернет-источники, перевод.

The article studies semantic and pragmatic features of American army slang units dated back to the time period of 1990–2010 and suggests their classification by their semantic nature; it also draws attention to the functional features of military slang units and the specific peculiarities that enabled grouping them by their semantic description. As sources of factual material for the article, English-language publicist and thematic sources have been used including both printed media and Internet sources, especially websites of military servicemen.

Key words: slang, semantics, pragmatics, special lexicon, Internet sources, translation.

Питання дослідження спеціальної лексики закритих та частково закритих соціальних груп, до яких належать і військові, вже не перший рік викликає зацікавленість науковців, як вітчизняних (У. Лабова, І. Гальперін) так і зарубіжних (Е. Партрідж, С. Б. Флекснер). Зокрема, аналіз сучасного американського сленгу проведено у роботах Ю. Зацного, І. Гонти, О. Клименка, В. Балабіна та інших.

Варто зауважити, що сленг, як лексику, що є специфічною за семантичними ознаками та сферою вживання, не можна перекладати бездумно, без урахування багатьох аспектів, що характеризують ту чи іншу лексичну одиницю, а саме: 1) семантики, 2) сфери вживання, 3) ступеню зниженості в мові оригіналу, 4) ступеню експресії в конкретному контексті [3, с. 136–137].

Між тим, і на сьогодні сленг залишається доволі складним і недостатньо вивченим розділом в контексті теорії та практики перекладу. Скоріш за все, це можна пояснити як неоднорідністю і багатогранністю самого поняття сленгу, так і відсутністю традицій літературного перекладу даного пласту лексики в перекладацькій практиці вітчизняних спеціалістів. Тому питання про дослідження семантики тексту, що включає в себе сленгові лексичні одиниці, та можливості її адекватної інтерпретації в україномовних перекладах залишається дуже актуальним.

При цьому варто взяти до уваги висновки, зроблені В. Балабіним: американський військовий сленг (АВС) як ненормативна, неформальна, стилістично знижена, функціонально обмежена мова американських військовослужбовців віддзеркалює загальну культуру, спосіб життя, моральні цінності, етичні пріоритети самих американських військовослужбовців, а також їхнє ставлення до інших великих і малих соціальних, етнічних, професійних, корпоративних груп; корпус сучасного АВС поєднує різні категорії лексики: просторіччя, військово-професійні, групові та соціальні жаргонізми, сленгізми-скорочення, кодові найменування, військову сленгову фразеологію, арготизми, вульгаризми, евфемізми, чужомовні запозичення, неологізми, історизми тощо; склад АВС постійно змінюється і поповнюється зі стандартних і субстандартних мовних систем. У процесі поповнення складу АВС головну роль відіграють словотвір, запозичення та індивідуальна словотворчість; АВС є бар'єром двомовної комунікації через поєднання мовних та позамовних чинників; труднощі у розумінні й трансляції лексичного значення одиниць АВС пов'язані зі ступенем поширеності й частотності військового сленгу, недостатньо ясною або прихованою вмотивованістю багатьох сленгізмів, сферою використання сленгу, чинником актуальності, специфічністю лексико-морфологічного складу, системними, нормативними, узуальними й стилістичними ресурсами цільової мови в умовах відсутності англо-українських словників військового сленгу [1, с. 14].

Метою даної статті є визначення семантичних особливостей лексичних одиниць американського військового сленгу в періоду

1990-х – 2010-х років. Визначною особливістю таких лексичних одиниць є те, що вони відносяться до тієї частини АВС, котра на даний час більше не обмежена ситуативним спілкуванням військовослужбовців, а навпаки, зустрічається в сучасній англomовній публіцистиці, призначеній для широких верств населення (оскільки журнал «Ньюсуїк» (*Newsweek*) і є одним з таких публіцистичних видань, його було обрано одним із джерел фактичного матеріалу), та у відкритому онлайн-доступі на тематичних сайтах мережі Інтернет. Першочерговою метою є звернути увагу на ті риси таких лексичних одиниць, які можуть становити труднощі для читача/перекладача при спробах інтерпретації англomовного тексту, та пояснити семантичні аспекти таких термінів.

Загальними функціональними рисами АВС є перевага конотації над денотацією; дещо негативна й пейоративна спрямованість оціночної семантики окремих сленгізмів; прагнення до лаконічності та семантичної насиченості; розгалужена внутрішня синонімія; багатозначність. Існує можливість згрупувати одиниці АВС за такими ознаками:

1. подібність за зовнішнім виглядом чи формою: *fish* – торпеда (зовнішній вигляд торпеди нагадує рибу);

2. подібність за властивостями і функціями: *Starlifter* – «зореліт», вантажний військово-транспортний літак С-141 (назва говорить про величину та потужність літака, вказуючи на його здатність піднятися до зірок); *rocking chair job* – «тепленьке місце», тилова посада (назва вказує на властивість роботи, порівнюючи її з сидінням у кріслі-качалці);

3. асоціації з відомими людьми чи героями мультфільмів: *snoopy's cap* – «вушанка», зимова шапка (назва виникла від асоціації з героєм мультфільму – собакою із довгими вухами, що нагадують «вуха» зимової шапки);

4. ставлення мовця до тих предметів та явищ, що позначаються сленгізмами. [1, с. 12].

Таким чином, вказані вище роботи вітчизняних та зарубіжних лінгвістів є цінним напрацюванням сучасного мовознавства, спираючись на яке ми отримуємо можливість

продовжувати вивчення АВС не лише в його загальному вимірі, але й у межах конкретних часових чи просторових меж його появи та використання.

Одну з таких спроб, а саме аналіз та розгляд одиниць АВС, що ввійшли до неформальної лексики військовослужбовців США протягом періоду 1990-х – 2010-х років, і представляє дана стаття. В якості джерел використовувалися американська періодична преса (представлена журналом «Ньюсуїк»), а також спеціалізовані Інтернет-ресурси, такі як Інтернет-сайти ветеранів корпусу морської піхоти, війни у Перській затоці та інших.

У ході аналізу виявлених одиниць АВС ми, з одного боку, виявили продовження певних семантичних тенденцій, які спостерігалися і під час розгляду АВС часів Другої світової війни (пейоративний характер висловлювань, метафоричність, стилістична забарвленість, оціночна семантика виразів тощо), та появу нових характерних ознак, що мають відношення до окремих родів військ (більша чи менша кількість термінів для того чи іншого роду військ, наприклад, морської піхоти чи льотчиків) чи географічного місцезнаходження подій, з якими пов'язані ці сленгізми.

Зокрема, під час опрацювання одиниць АВС, що відносяться до визначеного у заголовку часового відрізка, а саме 1990–2010 роки, наступне було визначено як особливо характерні риси:

Переважну кількість одиниць АВС, розглянутих нами, становить лексика, що позначає різні роди військ та велике різноманіття обладнання, в тому числі призначеного для виконання спеціальних завдань

Дуже невелика кількість одиниць АВС для позначення супротивника – в основному ними є терористи з азіатських країн, а не представники різних націй, як це було в Другій світовій війні – італійці, німці, японці тощо. Це пояснюється тим, що збройні сили США з часів закінчення у 1975 році В'єтнамської війни, в основному зосередилися на виконанні локальних операцій, особливо антитерористичного характеру, а не на веденні повномасштабної війни проти якоїсь конкретної країни. Тому не виникало необхідності у створенні та появі нових одиниць АВС –

оскільки противник фактично залишався тим же протягом всього часового періоду.

Велика кількість одиниць АВС, що виникли в середовищі морської піхоти США, і згодом отримали визнання в мові всіх родів військ. Ця особливість пов'язана з тим, що морська піхота в збройних силах США є першим підрозділом, що завжди потрапляє на поле бою, в той час як звичайна піхота та частини Національної гвардії можуть не бути присутні у точці військового конфлікту взагалі, або бути наявними лише у невеликій кількості. В основному ж, морська піхота виконує функцію своєрідної «пожежної команди», котру першою відправляють до місця бойових дій. Так було за часів Корейської та В'єтнамської воєн, і те ж саме відбулося під час військових операцій у Афганістані та Іраку. Недарма неписаним девізом корпусу морської піхоти є вираз '*First to Fight*' (першими в бій).

Відповідно до результатів проведеного аналізу видається доцільним в даній статті зосередити увагу та провести більш детальний опис окремих одиниць АВС, як найбільш часто вживаних, а саме сленгізмів, які позначають військову техніку, спорядження, обладнання, зброю тощо.

Отже перейдемо до безпосереднього розгляду деяких одиниць АВС, проаналізованих під час нашого дослідження.

Nine yards (часто вживається у фразі «*the whole nine yards*») – позначення повної стрічки кулеметних патронів, що має довжину 27 футів = 9 ярдів = близько 8,1 метра, зосереджуючи увагу на її довжині як основній характеристиці («цілих дев'ять ярдів свинцю») [10].

Mattress pressing (дослівно «вправи з продавлювання\розгладжування матрасу»), іронічне забарвлення вказує на зарегламентованість кожної хвилини військової служби – сон також є вправою [6].

LPC, Leather Personnel Carriers (гра слів із заміною одного з компонентів виразу *Armored Personnel Carrier* – бронетранспортер на іронічний вираз «шкіряні персональні транспортери, черевикотранспортери», тут прозирає іронія солдатського життя:

навіть коли він здійснює пішохідний марш, він не сам – його перевозять його власні «траспортери», якщо інших немає) [1, с. 13].

Utilities («зручності») – іронічне позначення казенної польової форми [12, с. 16].

Starchies (= *starched utilities*, «зручності, ще й з крохмалем») – ще один вираз іронічного забарвлення для позначення парадної (накрохмаленої) форми [7, с. 23].

Trops («тропіки») – скорочена форма від *tropical uniforms* (військова форма для тропічного клімату) [5, с. 24].

Large Vulnerable Target («велика вразлива ціль») – іронічна та негативно-пейоративна за своїм забарвленням розшифровка назви морського десантного засобу LVT-7 [6; 8; 10].

Huey («Хюї») – розмовне позначення багатоцільового вертольота UH1E, що широко використовується з часів В'єтнамської війни і дотепер у частинах морської піхоти, має позитивну оціночну конотацію [10, с. 11].

Slick («верткий») – позначення легкого транспортного вертольота, позитивна оціночна конотація підкреслює високу маневреність машини [10, с. 11].

Bucket of sunshine («відерце сонячного світла») – евфемізм для позначення ядерної зброї (a nuke), вираз побудовано на аналогії порівняння візуального ефекту від застосування такої зброї (при спостереженні з великої відстані) с яскравим світлом сонця [7, с. 1].

Battle pin («бойова закладка/шпилька») – вираз іронічного забарвлення, що позначає шпильку для закріплення краватки на офіцерській уніформі (= «в армії також носять закладки») [7, с. 28];

Fat Albert («Товстун Альберт») – термін з позитивною конотацією, що з іронічним забарвленням передає розміри, вагу та місткість важкого транспортного літака C-130 Hercules [9].

Green Eye («зелене око») – позначення приладу нічного бачення, аналогія побудована на тому, що навколишній світ через окуляр прилада відображається переважно у зелених тонах [7, с. 50].

Birdcage («пташина клітка») – іронічне та негативно-пейоративне позначення решітчастої броні (*slat armor*), розміщеної на легко броньованих бронетранспортерах з метою їх захисту від протитанкових гранатометів та кумулятивних снарядів; негативна конотація відображає сприйняття простим військовослужбовцем сумнівної ефективності такого «захисту» [9].

Tubes («трубки») – термін для позначення мінометів, що відображає подібність форми зброї до «просто трубки» [10].

Jeep on steroids («джип на стероїдах») – іронічна назва армійської моделі джипу «Хамер», отримана через його характерну зовнішність та високу потужність двигуна, тобто автомобіль сприймається неначе «накачаний боєць» з гіпертрофованими м'язами, тобто бронею, формою тощо [1, с. 13].

Rambo Lambo (джип компанії Lamborghini, яка, взагалі-то, спеціалізується на випуску спортивних автомобілів екстра-класу, «Ламборджіні для Рембо») – ще один приклад, аналогічний попередньому за своїм забарвленням, підтекстом значення та конотацією [9].

Не обмежуючи дослідження лексики АВС лише одним підрозділом вищезгаданих сленгізмів, заплановано також висвітлити особливості і інших груп АВС у подальших наукових статтях.

Таким чином, ми можемо зробити висновок, що американський військовий сленг (АВС) як ненормативна, неформальна, стилістично знижена, функціонально обмежена мова американських військовослужбовців, що використовується з метою здійснення певних мовленнєвих функцій, поєднує різні категорії лексики: просторіччя, військово-професійні жаргонізми, групові та соціальні жаргонізми, сленгізми-скорочення, кодові найменування, військову сленгову фразеологію, арготизми, вульгаризми, евфемізми, чужомовні запозичення, неологізми, історизми тощо. Склад АВС постійно змінюється і поповнюється із стандартних і субстандартних мовних систем.

До нинішнього часу залишаються невирішеними чимало проблем, пов'язаних з теорією та практикою перекладу, коли

йдеться про лексичні одиниці сленгового характеру, проблеми правильного розуміння тих чи інших слів та виразів у контексті армійського вжитку. Ці проблеми не є суто специфічними, такими, що виникають лише для професійних перекладачів, – навпаки, сленгізми як особлива група лексики у системі мови створюють проблеми практично для кожного, кому доводиться мати справу з іншомовною художньою літературою. Тому, на нашу думку, подальший науковий пошук у цьому напрямку, без сумніву, зробить вагомий внесок у вивчення лексичних особливостей професійної лексики англійської мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балабін В. В. Загальна характеристика, склад і функції сучасного українського військового сленгу / В. В. Балабін // Мовні і концептуальні картини світу : Зб. наук. праць. – К. : Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2001. – № 5. – С. 11–15.
2. Зацний Ю. А. Розвиток словникового складу сучасної англійської мови / Ю. А. Зацний. – Запоріжжя : Вид-во Запорізького держ. ун-ту, 1998. – 327 с.
3. Чуковский К. И. Высокое искусство: [О художественном переводе] / К. И. Чуковский. – М. : Сов. писатель, 1988. – 348 с.
4. Bowyer R. Dictionary of Military Terms. – 3-rd edition. – London : Bloomsbury Publishing PLC, 2004. – 288 p.
5. Johnson S. Tipping Point. Newsweek, August 7, 2006. – S. 22–26.
6. Marines: Together We Served: No Stronger Bond. – режим доступу до публікації : <http://marines.togetherweserved.com>
7. Meacham J. Our Soldier's Stories. Newsweek, April 2. – 2007. – S. 20– 55.
8. Military Service Glossary of Marines. – режим доступу публікації : <http://www.glossarist.com/glossaries/government-politics-military/military/marines.asp>.
9. The Newsweek Magazine Online. – режим доступу до публікації : <http://www.thedailybeast.com/newsweek.html>).
10. The Unofficial Unabridged Dictionary for Marines. – режим доступу до публікації : <http://oldcorps.org/USMC/dictionary.html>

11. The Website of Glenn B. and Beverly D. Knight. – режим доступу до публікації : <http://Oldcorps.Org>.
12. Thomas E. The New Age of Terror. August 28. – 2006. – S. 17–15.

Стаття надійшла до редакції 30 січня 2013 року

УДК 811.112.2.09+811.112.2'38

Юлія Бережанська
(м. Львів, Україна)

ПРОЗА ГУСТАВА МАЙРІНКА В КОНТЕКСТІ СТИЛІСТИЧНИХ ЕКСПЕРИМЕНТІВ ЕКСПРЕСІОНІЗМУ

У статті досліджено елементи експресіоністичної стилістики у прозі Густава Майрінка. Розглянуто найважливіші формальні засоби експресіонізму: інтенсивна метафорика, антитези, деперсоніфікація. Проаналізовано основні тенденції експресіоністичної словотворчості, гра з багатозначністю та сполучваністю.

Ключові слова: експресіонізм, Майрінк, форма, синестезія.

В статье исследованы элементы экспрессионистической стилистики в прозе Густава Майринка. Рассмотрены важнейшие формальные средства экспрессионизма: интенсивная метафорика, антитезы, деперсонификация. Проанализированы основные тенденции экспрессионистического словотворчества, игра с многозначностью и сочетаемостью.

Ключевые слова: экспрессионизм, Майринк, форма, синестезия.

The article explores the elements of expressionistic style in prose by Gustav Meyrink. The most important formal means of expressionism have been considered: intense metaphors, antitheses, depersonification. The basic trends of expressionist word creation, multiple meaning and compatibility games have been analyzed.

Keywords: expressionism, Meyrink, form, synesthesia.